

**Beantwoording Schriftelijk Overleg Informele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid,
2 juli 2021**

Platformwerkers: tweede fase raadpleging sociale partners

- 1. VVD: De leden van de VVD-fractie zijn geïnteresseerd in de voortgang van dit onderwerp. Zij zijn benieuwd of en hoe Europese regelgeving kan bijdragen aan het definiëren en faciliteren van de regelgeving rondom platformwerk in Nederland. Deze leden vragen de minister welke sociale partners in Nederland worden geconsulteerd voor de tweede fase consultatie en wat de minister verwacht van deze consultatieronde. Vindt de minister het wenselijk dat er Europese Unie (EU)-initiatieven worden ontwikkeld en zo ja, aan welke criteria zouden dergelijke initiatieven moeten voldoen?**

Net als tijdens de eerste fase kunnen de vertegenwoordigingen van werkgevers en werknemers van de lidstaten hun reacties kenbaar maken bij de Europese sociale partners, verenigd in Business Europe (werkgevers) en de European Trade Union Confederation (ETUC).

Het staat ook (vertegenwoordigers van) zelfstandigen vrij om zich te wenden tot de betrokken werkgevers- en/of werknemersorganisaties om hun standpunten duidelijk te maken. Het is aan de Europese sociale partners om te komen tot een standpuntbepaling, op basis van alle input die zij van betrokkenen krijgen. Ik kan niet aangeven of de Europese sociale partners tot een gezamenlijk onderhandelingsresultaat zullen komen.

De raadpleging in twee fases is een in artikel 154 VWEU vastgelegde procedure. De sociale partners kunnen tijdens de beide fasen van het raadplegingsproces besluiten te onderhandelen over een gezamenlijk initiatief. In dat geval wordt het door de Europese Commissie voor begin 2022 aangekondigde initiatief voor een periode van negen maanden opgeschort op grond van artikel 155 VWEU.

Zoals aangegeven in mijn brief over de toekomst van de sociale dimensie¹ vindt het kabinet het wenselijk dat de Commissie de komende jaren de snelle ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, zoals die ten aanzien van platformwerk, goed monitort en, daar waar Europees optreden evident toegevoegde waarde heeft en binnen de in de EU-verdragen opgenomen bevoegdheidsverdeling past, met voorstellen komt. Het kabinet zal het initiatief van de Europese Commissie nadat dit is gepubliceerd op zijn merites beoordelen aan de hand van het toetsingskader uit de brief over de toekomst van de sociale dimensie. Uw Kamer wordt te zijner tijd via een BNC-fiche geïnformeerd.

Informele Raad - veerkrachtigere en inclusievere arbeidsmarkt

- 2. D66: De leden van de D66-fractie onderschrijven de noodzaak voor een veerkrachtigere en inclusievere arbeidsmarkt voor alle generaties. Deze leden vragen specifiek of de minister naast de uitwisseling van succesvol beleid op het bestrijden van jeugdwerkloosheid ook zou willen vragen naar succesvol beleid op het gebied van discriminatie in andere lidstaten.**

In het discussiedocument dat inmiddels is verspreid door het Sloveense voorzitterschap staat onder meer dat om een meer inclusieve arbeidsmarkt tot stand te brengen, rekening gehouden moet worden met discriminerende attitudes en praktijken. Lidstaten wordt gevraagd om de belangrijkste prioriteiten en beleidsacties om hun arbeidsmarkt inclusiever te maken met elkaar te delen. Tijdens het debat zal Nederland de inzet op het gebied van arbeidsmarktdiscriminatie delen en o.a. ingaan op het actieplan arbeidsmarktdiscriminatie.² Ik ben benieuwd naar de inbreng van andere lidstaten.

- 3. D66: Deze leden vragen daarnaast of de minister een internationale vergelijking zou willen maken tussen de lidstaten in hoe zij omgaan met de leeftijd voor het minimumloon voor volwassenen, met de vraag of Nederland daar niet een uitzondering is door de leeftijd op 21 jaar te stellen.**

¹ Kamerstukken vergaderjaar 2018–2019, 21 501–31, nr. 527

² Brief regering; Stand van zaken aanpak arbeidsmarktdiscriminatie. Kamerstukken II 2020/21, 29544, nr. 1033, 3 december 2020.

Er bestaan in verschillende landen uitzonderingen ten aanzien van het minimumloon. Eurofound - het tripartiete EU-agentschap dat kennis verspreidt ten behoeve van de ontwikkeling van beter sociaal, arbeidsgerelateerd en werkgelegenheidsbeleid - rapporteert jaarlijks over ontwikkelingen omtrent minimumlonen³. In tabel 2 van het desbetreffende rapport wordt een overzicht van uitzonderingen ten aanzien van het minimumloon van een selectie landen gegeven.

Nederland is van deze selectie landen niet het enige land met een uitzondering op het minimumloon vanaf de leeftijd van 18 jaar. In Nederland moeten werknemers vanaf hun 21^e verjaardag minimaal het minimumloon verdienen. In Ierland vanaf hun 20^e verjaardag. In het Verenigd Koninkrijk vanaf hun 25^e verjaardag. In België ligt de grens op 18 jaar, tenzij de volwassene een studentencontract heeft en jonger is dan 21 jaar oud. Daarnaast kunnen in Nederland jongeren die ouder dan 18 jaar zijn en een BBL-traject volgen (beroeps begeleidende leerweg) een loon uitbetaald krijgen dat lager is dan het wettelijk minimumloon. In België, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Portugal, Tsjechië, Spanje en het VK, kunnen jongeren van 18 jaar of ouder die stage lopen of een traineeship volgen tevens een beloning ontvangen onder het geldend wettelijk minimumloon⁴. Sommige van deze landen beperken deze wettelijke mogelijkheid voor het eerste opleidingsjaar of tot de stagiairs of trainees 25 of 26 jaar oud zijn.

Platformwerkers

4. D66: De leden van de D66-fractie vragen of de minister zou willen uitweiden over wat de verwachtingen zijn van de tweede fase van het EU-consultatieproces over platformwerkers. Deze leden vragen in dat kader ook of een EU-voorstel voor wetgeving wat de minister betreft opportuun zou zijn en of dat meer mogelijkheden zou bieden dan nationale wetgeving.

Ik kan niet aangeven of de Europese sociale partners tot een gezamenlijk onderhandelingsresultaat zullen komen. De raadpleging in twee fases is een in artikel 154 VWEU vastgelegde procedure. De sociale partners kunnen tijdens de beide fasen van het raadplegingsproces besluiten te onderhandelen over een gezamenlijk initiatief. In dat geval wordt het door de Europese Commissie voor begin 2022 aangekondigde initiatief voor een periode van negen maanden opgeschort op grond van artikel 155 VWEU.

Zoals ik heb aangegeven in de Beantwoording Schriftelijk Overleg Informele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, van 22 februari 2021⁵ spelen rond platformwerk diverse uitdagingen. Een aantal van die uitdagingen heeft te maken met de vaak grensoverschrijdende aard van platformwerk. Ook spelen in veel andere lidstaten vergelijkbare uitdagingen. In hoeverre een wetgevend EU-voorstel daadwerkelijk meerwaarde biedt ten opzichte van nationale wetgeving, zal ik beoordelen na publicatie van het voorstel.

EU platform voor de bestrijding van dakloosheid

5. D66: De leden van de D66-fractie vragen of de minister zou kunnen aangeven wat de in juni ondertekende verklaring voor bestrijding van dakloosheid precies betekent voor Nederland. Wat zijn de belangrijkste aanbevelingen waar Nederland nog werk op moet verrichten, en wat kunnen we daarbij van andere lidstaten leren?

De verklaring waar deze leden op doelen, schetst de ambitie van de lidstaten om dakloosheid te beëindigen voor 2030. De voorwaarden zoals die in de verklaring worden genoemd om dit te

³ Eurofound-rapport 'Minimum wages in 2021: Annual review':

<https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2021/minimum-wages-in-2021-annual-review>

⁴ Zie naast het Eurofound-rapport ook table A.1.3 op

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0105&from=EN>

⁵ Kamerstukken 21 501-31, 22 112, nr. 599

kunnen bereiken, sluiten in grote mate aan bij 'Een (t)huis, een toekomst', de brede aanpak van dak- en thuisloosheid, die de staatssecretaris van VWS, samen met de minister van BZK en de staatssecretaris van SZW in 2020 is gestart. Deze aanpak is onder meer gericht op het voorkomen van dakloosheid en het creëren van voldoende betaalbare woonplekken met begeleiding. Ik beschouw de verklaring daarom als een stimulans om deze aanpak, ook door een volgend kabinet, voort te zetten. Het recent gelanceerde platform heeft als doel om lidstaten van elkaar te laten leren. Ik volg de ontwikkelingen van dit platform op de voet en bekijk wat wij kunnen leren van andere innovatieve aanpakken in Europa en andersom.

EU sociale zekerheidsnummer

6. D66: De leden van de D66-fractie vragen of de minister onderschrijft dat het eigenlijk jammer is dat de Commissie afziet van een voorstel voor een EU-sociale zekerheidsnummer. Deze leden vragen of de minister deelt dat een EU-sociale zekerheidsnummer wel degelijk mobiliteit van arbeid binnen de EU verder kan bevorderen, maar vooral ook de positie van werkenden kan versterken doordat heel helder is waar zij welke sociale zekerheid hebben opgebouwd. Deze leden vragen of de minister nog mogelijkheden ziet waarop het voorstel wel verder zou kunnen worden ontwikkeld en in welke mate het Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI)-systeem voldoende zou kunnen werken om aan dit doel te voldoen.

De introductie van een Europees sociaalzekerheidsnummer is geen doel op zichzelf. Het is vooral van belang dat in geval van grensoverschrijdende arbeid helder is in welke lidstaat werknemers verzekerd zijn, en waar de sociale premies verschuldigd zijn.

De Commissie start volgens het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten dit jaar een pilot voor de ontwikkeling van een Europese Sociale Zekerheid Pas. Met deze digitale pas wil de Commissie de interactie tussen mobiele werknemers en de autoriteiten van de lidstaten faciliteren. Daarbij wordt voortgebouwd op het initiatief voor een betrouwbare en veilige Europese e-ID. Door voort te bouwen op de Europese e-ID en door gebruik te maken van blockchain verwacht de Commissie geen unieke identifier, zoals een EU-sociale zekerheidsnummer, nodig te hebben voor de identificatie of autorisatie van personen. In een eerste fase van deze pilot zal gefocust worden op de digitalisering van uitgifte en verificatie van PD A1-formulieren, waarbij de haalbaarheid van het gebruik van blockchain technologie bezien zal worden vanuit een technisch, organisatorisch en juridisch oogpunt. In een tweede fase zal ook naar andere procedures in de coördinatie van de sociale zekerheid gekeken worden. Aangezien veel van deze processen nu via EESSI lopen, ligt het in de lijn der verwachting dat tijdens deze pilot ook aandacht zal zijn voor de link met EESSI.

Dit initiatief wordt vanuit Nederland met belangstelling gevolgd.

Klimaatpakket - social facility

7. D66: De leden van de D66-fractie vragen of de minister zicht heeft op de ontwikkeling van de 'Climate Action Social Facility'. Deze leden vragen of de minister iets meer zou kunnen vertellen over wat dit pakket behelst, wat dat voor Nederland zou betekenen en wanneer daar meer nieuws over zou kunnen zijn.

De Europese Commissie publiceert naar verwachting op 14 juli 2021 het zogenoemde Fit-for-55 pakket. Dit pakket bevat naar verwachting ook een voorstel voor een 'Climate Action Social Facility'.

Voor zo ver nu bekend schat de Europese Commissie in dat de eventuele uitbreiding van het EU-emissiehandelssysteem (ETS), als onderdeel van het Fit-for-55 pakket, jaarlijks ongeveer € 40 miljard zou opleveren. Het overgrote deel van deze middelen zou daarbij naar verwachting worden verdeeld over de lidstaten, gelijk aan het bestaande ETS. De Europese Commissie speelt daarnaast met het idee om een deel van deze inkomsten te plaatsen in een nieuw fonds, bestemd voor specifieke emissie reducerende maatregelen en het tegengaan van energiearmoede.

Het kabinet wacht de voorstellen van de Commissie af en zal een afweging maken als duidelijk is hoe het gehele pakket eruitziet, waarbij zowel wordt gekeken naar de realisatie van het doel in 2030, als de kosten en de wijze waarop rekening wordt gehouden met een eerlijke en

rechtvaardige transitie. In deze afweging zullen ook de reeds beschikbare middelen voor de klimaattransitie in het kader van het EU-herstelfonds en het Meerjarig Financieel Kader worden betrokken. Na publicatie van het voorstel kan pas worden beoordeeld wat de plannen van de Europese Commissie precies behelzen en wat de impact is voor Nederland. U wordt uiteraard na publicatie van het pakket via een BNC-fiche geïnformeerd over het standpunt van het kabinet.

- 8. PVV: De leden van de PVV-fractie lezen dat de minister aangeeft dat zijn inzet gericht zal zijn “op het bereiken van een zo kort mogelijke exportduur van de uitkering, gecombineerd met maatregelen gericht op activering richting arbeid en verbetering van de handhaving.” De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat deze houding te vrijblijvend is. Is de minister bereid om aan te geven dat hij stopt met het exporteren van uitkeringen en dat hij tegelijkertijd zal zorgen voor het invoeren van tewerkstellingsvergunningen om misbruik van onze uitkeringen tegen te gaan en onze arbeidsmarkt te beschermen voor onze eigen mensen? Is de minister bereid aan te geven dat alleen Nederland gaat over haar sociaal en arbeidsmarktbeleid en bemoeienis en dat regelgeving van buitenaf moet worden tegengehouden en niet meer zal worden geïmplementeerd?**

In reactie op de vragen van de leden van de PVV-fractie zij opgemerkt dat het vrij verkeer van werknemers een van de belangrijkste uitgangspunten van de Europese Unie is. Ik onderschrijf dit uitgangspunt. Ik ben dan ook niet bereid te stoppen met het exporteren van uitkeringen en het invoeren van tewerkstellingsvergunningen voor EU-burgers. Hiermee zou Nederland een belemmering opwerpen voor het vrij verkeer van werknemers, hetgeen ook de Raad van State constateert in de voorlichting over het reguleren van het vrij verkeer van personen en diensten.⁶ Dit is niet toegestaan. Nederland zou in strijd handelen met het Europese recht, waaronder Verordening coördinatie sociale zekerheid 883/2004. Het voorgaande laat onverlet dat ik het van groot belang acht om misbruik van uitkeringen tegen te gaan door verbetering van de handhaving.

Als het gaat om sociaal beleid is er sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten voor de in het VWEU genoemde terreinen. Nederland dient dan ook rekening te houden met de Europese regels. Het EU-recht laat lidstaten vrij wat betreft de inrichting van hun socialezekerheidsstelsels. Het EU-recht beperkt zich tot de coördinatie van socialezekerheidsstelsels. Zo wordt voorkomen dat werknemers dubbel of niet verzekerd zijn of hun opgebouwde rechten verliezen als zij in een andere lidstaat gaan werken. Ik acht vrij verkeer van werknemers en coördinatie van sociale zekerheid binnen de EU van groot belang. Ook Nederlanders die in andere lidstaten willen wonen of werken hebben hier baat bij.

Platformwerkers

- 9. CDA: De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de tweede fase consultatie die in gang is gezet om de arbeidsomstandigheden van platformwerkers te verbeteren. Wat zijn de verwachtingen van de minister rond het EU-consultatieproces? Hoe groot acht de minister de kansen op Europese wetgeving? Welke consequenties zou dit hebben voor het Nederlandse arbobeleid?**

Net als tijdens de eerste fase kunnen de vertegenwoordigingen van werkgevers en werknemers van de lidstaten hun reacties kenbaar maken bij de Europese sociale partners, verenigd in Business Europe (werkgevers) en de European Trade Union Confederation (ETUC). Het staat ook (vertegenwoordigers van) zelfstandigen vrij om zich te wenden tot de betrokken werkgevers- en/of werknemersorganisaties om hun standpunten duidelijk te maken. Het is aan de Europese sociale partners om te komen tot een standpuntbepaling, op basis van alle input die zij van betrokkenen

⁶ Op verzoek van uw Kamer op 18 november 2020 gepubliceerd (Kamerstukken II, 2020/21, 35 359, nr. 23).

krijgen. Ik kan niet aangeven of de Europese sociale partners tot een gezamenlijk onderhandelingsresultaat zullen komen.

De raadpleging in twee fases is een in artikel 154 VWEU vastgelegde procedure. De sociale partners kunnen tijdens de beide fasen van het raadplegingsproces besluiten te onderhandelen over een gezamenlijk initiatief. In dat geval wordt het door de Europese Commissie voor begin 2022 aangekondigde initiatief voor een periode van negen maanden opgeschort op grond van artikel 155 VWEU.

Het initiatief van de Europese Commissie, dat begin 2022 wordt verwacht zal door het kabinet op zijn merites worden beoordeeld. Omdat er op dit moment nog geen voorstel ligt kan ik niet aangeven of er gevolgen zijn voor het Nederlandse arbobeleid. Uw Kamer wordt te zijner tijd via een BNC-fiche geïnformeerd.

Strategisch kader veilig en gezond werken

10. CDA: Er komt een nieuw strategisch kader veilig en gezond werken. De leden van de CDA-fractie vinden het belangrijk dat hierbij ook lering wordt getrokken uit de huidige pandemie en dat er noodprocedures en richtsnoeren worden ontwikkeld voor snel optreden bij een mogelijke toekomstige wereldwijde pandemie. Voor het strategisch kader wordt een Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC)-fiche ontworpen, dit fiche wordt geagendeerd voor een commissiedebat na het zomerreces. Wat zijn de eerste indrukken van de minister van de nieuwe EU-strategie veilig en gezond werken? Kan de minister hier nader op ingaan?

Het strategisch kader gezond en veilig werken is op 28 juni jl. door de Commissie gepubliceerd en zoals u aangeeft volgt binnenkort een BNC-fiche dat specifiek ingaat op dit kader. Ik wil daar niet te veel op vooruit lopen. Wel wil ik aangeven het te waarderen dat de Europese Commissie dit initiatief heeft genomen. Ik zie het belang van de in het strategisch kader genoemde hoofdlijnen, namelijk het anticiperen en beheersen van positieve en negatieve effecten van de veranderingen in de wereld van het werk, het versterken van de preventie tegen ziekte en ongevallen op het werk, en het voorbereid zijn op een toekomstige gezondheids crisis. Een uitgebreidere reactie volgt binnenkort in het genoemde BNC-fiche.

Ik wil u er tevens op wijzen dat ik u recent geïnformeerd heb over de Hoofdlijnennota Arbovisie 2040. Deze is door het kabinet voor advies aan de Sociaal-Economische Raad voorgelegd. In deze nota wordt een analyse gegeven van de belangrijkste ontwikkelingen en knelpunten op arbeidsomstandigheden terrein. Het kabinet geeft daarin aan wat in haar opvatting de hoofdlijnen zijn voor het (Nederlandse) arbeidsomstandighedenbeleid. Daarbij worden onder meer genoemd; meer aandacht voor preventie en het anticiperen op veranderingen in de aard van het werk. Deze lijnen komen ook terug in het Commissievoorstel.

EU-platform voor de bestrijding van dakloosheid

11. CDA: De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de lancering van een EU-platform voor de bestrijding van dakloosheid. In een algemene verklaring, mede ondertekend door ngo's, wordt aangegeven dat dakloosheid moet worden beëindigd. Dit is uiteraard een loffelijk streven en komt overeen met de wens van de leden van de CDA-fractie om ook in Nederland dakloosheid te voorkomen en te bestrijden. Hoe beoordeelt de minister deze verklaring en de aanbevelingen in relatie tot de situatie in Nederland? Wat is precies de status van deze verklaring?

Door de verklaring te ondertekenen, onderschrijven lidstaten de ambitie om dakloosheid te beëindigen voor 2030. De voorwaarden zoals die in de verklaring worden genoemd om dit te kunnen bereiken, sluiten in grote mate aan bij 'Een (t)huis, een toekomst', de brede aanpak van dak- en thuisloosheid, die de staatssecretaris van VWS, samen met de minister van BZK en de staatssecretaris van SZW in 2020 is gestart. Deze aanpak is onder meer gericht op het voorkomen van dakloosheid en het creëren van voldoende betaalbare woonplekken met begeleiding. Ook sluit

het aan bij de ambitie van de werkgroep onder leiding van Bernard ter Haar, die in juli 2021 zijn rapport oplevert aan de minister van BZK, om er voor te zorgen dat iedereen in 2030 een prettig en betaalbaar (t)huis heeft. Ik beschouw de verklaring daarom als een stimulans om deze aanpak, ook door een volgend kabinet, voort te zetten.